

კვირა 5 მკმ6.

ფანი 10 კაპ.

გიორგი წერეთელი

გარდაცვალებიდან 10 წ. შესრულების გამო

აკაკი წერეთელი

დაბადებიდან 70 წ. შესრულების გამო

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება ღრ. საზ. კანტონაში იოსებ იმედაშვილთან თიფლის, რედ. „Театри და Цховრება“ იოს. ზახ. იმედაშვილი. ხელ მოწერული წერილები არ დიბეჭდება.—ხელთნაწერები საჭიროებისამებრ შესწორდება.—რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება შუადღის 12—2 ს. და საღ. 6—7 ს. ტელეფონი № 862.

№ 35 კ ვ ი რ ა, 5 მ ე ბ ე ნ ი ს თ ვ მ 1910 წ.

5 მ ე ბ ე ნ ი ს თ ვ მ 1910 წ.

რეპერტუა- ჩვენი თეატრის გაუმჯობესობის რის ხასიათი. საკითხი გვაიძულებს ზოგჯერ წინათ თქმულსაც დაეუბრუნდეთ ხოლმე.

გასული კვირის მეთაურში აღვნიშნეთ, რა გზას უნდა დაადგეს ჩვენი თეატრი და გავკრიოთ მოვიხსენიეთ რეპერტუარის ხასიათიც.

თანამედროვე თეატრის ერთი მთავარი ძარღვთვანია რჩეული, დროის შესაფერი რეპერტუარი; უხეიროდ შედგენილი რეპერტუარი საშარეა თეატრისა.

როგორც ვამბობდით, ჩვენი თეატრი ეროვნულ თეატრად უნდა გარდაიქმნას, მთავარი ყურადღება მიაქციოს ორიგინალურ პიესებს, მაგრამ ვინაიდან არ შეიძლება უგულვებელ ვყოთ უცხოეთის დრამატული ლიტერატურა, ამიტომ მასაც უნდა ანგარიში გავუწიოთ, ისე კი, რომ ქართულ თეატრში მოსიარულე საზოგადოება არ ჩამოვიშოროთ.

უპირველეს ყოვლისა, არც ერთი პიესა, მით უმეტეს უცხოური, არ უნდა დაიდგას, ვიდრე ყოველმხრივ საუკეთესოდ არ მომზადდება, მეორე—ის უცხო პიესები, რომლებსაც ფეხ-ქვეშ გაქვლავენ თბილისის თეატრთა რუსის დასები, შემდეგ ჩვენი საზოგადოების უმრავლესობისთვის საიმისოს არას წრმოადგენს. თუ მაინცა და მაინც უცხო პიესებსაც შევიტანთ რეპერტუარში, ყოველი ღონისძიება უნდა ვინმართო, რომ ადგილობრივ რუსულ დასებზე ადრე დავსდგათ.

ბევრი საყვედური გვსმენია, და ეს არც უსაფუძვლოა, რომ—ესა და ეს პიესა რუსულად გვინახავს და ქართულად რაღად გვინდაო. ნუ დავივიწყებთ იმასაც, რომ ჩვენი დრო ლითონის ბატონობის ხანაა, შედარებით ღარიბი

ქართველის გიბე ვერ შესძლებს უანგარიშოთ ხარჯის ფულები, გულითაც რომ უყვარდეს ქართველობა, ქონებრივი მხარე ნებას არ მისცემს ერთი და იგივე პიესა მეორედ, მესამედ ნახოს, მით უმეტეს, თუ პირველად რუსულად ნახა და, შესაძლოა, უკეთესად მოწყობილი.

ჩვენმა თეატრმა ესთეტიურ-ხელოვნურ მოთხოვნილების შესრულებასთან ერთად, ნივთიერადაც უნდა მოითქვას სული და ეს მაშინ შეიძლება, როდესაც უეჭურებად, ცოცხლად იმოძრავებს,—ფეხ-ქვეშ გაქვლილ-გადაღეკილ რეპერტუარით კი არ გაუმასპინძლებია საზოგადოებას, არამედ რჩეულ და მოწინავე, ახალი რეპერტუარით...

თანამედროვე საზოგადოება ითხოვს ხასდს, უმწიკვლეს, უეჭურდავს...

ბედის სიმღერა

კით ვარსკვლავები მაფრქვევდენ სხივსა და ვაოვე კიდ მე უცხო გზისა: — დილის რიყრატზე მოვკრიფე ნამი, ფრთებზე ავისი... დამიდავ წამი ალტაცებისა — დავეში ზღვაზე, საძებრათ გმირთა — ვეჯაკებისა: — ნამი გვირგვინათ დავადგი ერთსა, — მსხვერპლი შევსწირე სიწმინდის ღმერთსა! მაგრამ ის ნამი მიწას დაეცა... განრისხდა ზეცა!

მწუხარების ზღვამ დამძირა მეცა...

ბაბილიონა

ქართული ენა და ჩვენი თეატრი

ვინც-კი ჩვენი თეატრის მდგომარეობას დაკვირვებია, დაადგებს, რომ ჩვენი თეატრის უმთავრესად მოკიბობა ერთი რამე, რასაც სხვაგან სსოვალათი თეატრისაგან არ ითხოვენ, — სისუფლებით: ჩვენი თეატრი უნდა იყოს ქართული ენის გამგრძობელ-დებულად დაქსოვულებული. ქართულად დავს, როდესაც ქართული ენა ეგულებად და ეგულებასგან დევნილობა, ვის უნდა შეაფაროს თავი, თუ არა ქართულ თეატრს? დიდი, ვ. დამსწიძის თქმის ან იუვეს, ქართულმა თეატრმა უნდა გასწიოს ჩვენი სისუფლებლის მტკივნეულად. იქ უნდა ახმადგენ წმინდად გამომტკეველი და ცოცხალი ენა ჩვენი სდხისა. თეატრის ენა უნდა ატკობდეს და მსწრე სსოვალათობას და უნდა უდვიდებდეს სოერის მის შესწავლისას. მგრამ სინამდვილეში სულ სხვას ვხედავთ. როგორც სხვა დაქსოვულებებში, ქართულს სტენსიუდ-ად ქართული ენა მეტად უჩუგუშო მდგომარეობაშია და უუყრადღებოდ ეპურბობან ქართულ ენას. იშუთია ისეთი მსახიობი, რომ სტენსიუდ ამაშიაბის დროს ქართულს ენას არ ამხინებდეს; ნამეტნავად ხალგახდებში. მეტად სამუხრბო და სეფალადა, რომ ქართული მსახიობი ქართული ენის შესწავლას სსოვრით არ სტენს. ქართული ენის უცოდინრობა მსახიობს მშპინ უფრო შეტკეობს სილმე, როდესაც რთლი არ იბის. სსოვალათი და სამუხრბო მდგომარეობაშია მშპინ იგი: რთლი არ იბის, ლიტერატურული ენა არ იბის, ძღვა-უხებურად რღვასტ სისხსეს და გამთაქვამს თავისი დამსხინებუელი ენით. რთ გვინდა, ბტონებო, სელთენებო ტაძარი, არ სარტელობას მოგებტანს ას სმქაჯებელი, თუ შაგ უფრო მსქაჯებულებო, უფრო მოძებებო გუგულებინ? ქართ. დრამ. სსოვალათობის გამტეობა სესხისის გასხისი მილადინში დიდ იფრ-იფრეს და მხადეაშპა. ისინი იქუკვენ სუგუთისო ძღვებს დასში, აასრებენ რეჟისრობა სბშპას, ქართულ დრამატულ ეფრესის და სს. მსახიობთა ქართულ ენის შესწავლასუ ეო არაფერი ისმის. ბ.ბ. თუ მიბეპის, ჰღასტკავის, დიქციას და სხვა ეურსებს აასრებო, რატომ ქართული ენის შესწავლათი წრეს მინტ არ დაასრებო?

ჩვენი სსოვალათობის ერთი სწაელი გღავტეობის ოსსუა შემღვარა, მეორე სწაელი-ეო სწორე ოსსუა დტეობა. გღავტეობის ოსსუა შემღვარ ქართულობას ქართული ენის ბედიდალი დღათ არ აინტერესებს. ქართულ სსოვალათობის მეორე სწაელი ეო, რაც სხნა გადი, სმშობლი ენს მით

უფრო მეტ მნიშენლობას აძღვებს. გღავტეობის ოსსუა შემღვარა ქართულეობი ქართულ თეატრში სიარულს სსოვრით არ სტენსებენ. ქართული თეატრის მიმავალი მთ არ ეკუთვნის. ქართული თეატრის მიმავალი მეორე სწაელია. აბტომ, თუ გებრდ თეატრის აუტეობა, სსაქოთ აღავა ენდა დუთითი ქართულ ენას. წინამდღეე შემიხეგუაში, სსოვალათობის ეს მეორე სწაელიც სუგრს შექტეებს თეატრს. თეატრის კუთილდებობა ქართულ მსახიობისგან მოითხოვენ სმშობლი ენის ცოდნას და მეტე რას ვხედავთ? სტედათ იმის, რომ ქართულმა მსახიობმა ქართული ენა შეისწავლოს, ის სსოვალათობაშია ეო არ ვრავაბობს სმშობლი ენასუ. არამტ თუ სსოვალათობაში, ტეტეტეობის დროს-ეო უცხო ენასუ ტეტეტეებს. რეჟისრობი ვღდებულობ, თუ მს თავისი მოფალეობა ესმის, რომ ტეტეტეობის დროს მსახიობი უცხო ენასუ ტეტეტეო აღუქმდლოს. შეიძლებს, გღავტეობულ ქართულთა თვღ-ში რეჟისრობის სეთო მოქმედებს მოვინსტურ-სტედალ-სნდისტურად ჩათვალს, მგრამ ამს ეური არ უნდა უცდოს რე-მს. ქართული მსახიობი სმშობლი ენასუ დაზარავთ, გრდ ამის, რომ ენს შეისწავლის მშობლიურ კილოსტ დატკავს. ეს ეო დიდი ბეღ-ნიერება მსახიობისთვის. მშპინ იგი ხუღასრულ, კანტორ ან რუსულ კილოს სტედალ ქართულ კილოს გეტკებენს და მთ დატბობს ჩვენს სმესს.

მოგეუფან მავლობის იმისს, თუ რა მავნებლობა მოაქვს მსახიობისთვის რუსულ ენასუ ტეტეტეობის ერობს ქართულმა მსახიობქაღმს, რომელიც ეგულებას და ეგულებასთან რუსულად ტეტეტეებს, ქართული ისტორიული ჰეისის წარმადტენის დროს რუსული „ТО СТЬ“ წამოსროლდა. წამოსროლდა მშპინ, როდესაც ჰეისში რუსული სიტყვის ქსტენება არა.

დასკენს წერლისს სეთობა: ქართული მსახიობის ქართულ ენას ეურადტებს არ აქტევენ, რუსულად აზრთენებენ და ტეტეტეებენ. თეატრში მოსინარეულ სსოვალათობა რავი წმინდა ქართული არ ისმენს, თეატრს უფრთხის. თეატრის კუთილდებობა მსახიობისგან მოითხოვენ სმშობლი ენის ცოდნას: რომელ მსახიობისტ სწდათ ქართული თეატრის წინ წაქევა, მისთვის ჩემო მოწადება არ არის სსოვრით: იცდელი თეატრი ერთ ბოღსტ ვერ გღავტეებს წინ, თუ მსში ქართულ ენის სსაქოთ აღავა არ დუთობს: ქართული ენის უცოდინრობას ვერ შეესწამებო ეგუდა ქართულ მსახიობს, მგრამ სეთო მსახიობთ რინსუი ძლიერ მივარა...

გახსენება თეატრის შესახებ

ვარანცოვი რომ მთავარ-მართველობიდან გადადგა, მისი გეგმა: თუ როგორ უნდა ხალხის მართვა და ქართველების სიყვარულიც თან წაიღო. მის მოადგილედ მურავიოვი დანიშნა, სულ სხვა გეგარ მიმართულებისა და განზრახვის კაცი!.. ყოველი საზოგადო დაწესებულება ვარანცოვისა, რაც კი სასარგებლო და მოსახდენი იყო ქართველობისათვის, მოშალა და მაშინ, რასაკვირველია, ქართულ თეატრსაც მისწვდა: ჩამოართვა ის სუფსილია, რომელიც მთავრობისაგან ჰქონდა დანიშნული და სახელმწიფო თეატრის კარებიც დაუხშო მათ. გლუხარიჩმა (გ. ერისთავმა), უჯამაგიროდ და უსუსილიოთ რომ დარჩა, თავი მიანება ყოველიფერს და გაუღდა გზას სოფლად, შინსკენ. ქართული არტისტები მოულოდნელად

გიორგი ერისთავი (1811—1864)

ულუქმაპუროდ მშრალზე დარჩენ. მაშინ იგ. კერესელიძემ, რომელსაც ცოლად ჰყავდა ერთი მოთამაშე ქალთავანთა, იკისრა მეთაურობა: იჭირავა ქარვასლა, გამართა შიგ სცენა და შეუღდა საქმეს. მაგრამ აღერ რომ ცოტა ოდნად შეძლებული, თავად-აზნაურობა ვარანცოვის ხათრით დადიოდა თეატრში, ახლა ზედაც აღარ მიეკარა!.. ღარიბ, დაბალ ხალხს კი შეძლება არა ჰქონდა და მიტომაც თეატრმა ერთი სეზონიკ ვერ იხერია და თვითონ კერესელიძესაც ვალეები დაატყდა თავზე. სწორეთ იმ დღიდან ყველას გადააიწყდა თეატრი და რადენიმე წლის განმავლობაში, მისი ხსენებაც აღარ ყოფილა. მით უფრო, რომ სცენაზე გამოსვლა მაშინ, არა თუ ქალს, კაცისაც კი, დიდ სასიხრცო საქმეთ მიანდათ საზოგადოთ.

⊕ აზნაღ

1862 წ. დროებით ჩამოვედი რუსეთიდან ქუთაისს. აქ ერთი ქართული ენის მასწავლე-

ივანე კერესელიძე (1845—1894)

ბელი იყო გიმნაზიაში, მოსიძე; იმან მითხრა ერთხელ: მოდი ერთი ცნინჯოთ და თეატრი გაემართოთ ამ მიყრუებულ ქალაქში, სადაც გასართობი არა არის-რა!.. აქაურებს გაგონებით კი ბევრი რამ გაუგონიათ თეატრზე, მაგრამ თვალით არ უნახავს და ვაჩვენოთ ერთიო!..

— კი, მაგრამ ქალი რომ არავინ გამოვა სცენაზე? და უქალოდ როგორ მოვახერხოთ მეთქი, — ვუბასუხე.

— ახალგაზდა ვაჟები მოვრთოთ ქალად.

— ეგეც რომ არავინ იკისროს?

— ესინჯოთ!.. ვეცადოთ!

გადავსწავიტეთ და ხმა რომ გავარდა: თეატრი უნდა წარმოადგინონ, თუ მოახერხესო, მაშინ ერთმა ახალგაზდა ქალმა, ნინო აბაშიძისამ (დღეს ორბელიანისამ) სთქვა: არა თუ მე გამოვალ სცენაზე, ჩემ მეგობარ-ქალს კეკელა ავიაშვილისასაც (დღეს დადიანისას), ავაგულიანებო! და მართლაც იკისრეს როლები. იმათ, როგორც ოჯახის შვილებს, სხვებმაც მიჰმაძეს და გაიმართა რეპერტიციები!.. ავიროჩეთ „შისი დაბნელება“: ხან ერთისას და ხან მეორისას ვიყრილით თავს და დროს ვატარებდით ქართულად: ლხინითა და მხიარულობით. წარმოდგენამდე რამდენიმე დღე იყო დარჩენილი. ერთი რეპერტიცია პარასკევს შეგვხვდა. იმ დროს მარხვას არავინ სქამდა და მასპინძელმაც ვახშმად სულ სამარხო მოიტანა. ნავაშმევეს სუყველა ავად გახდა, ხოლგერა გვეგონა და შევშინდით. თურმე მზარეულს ფლავისთვის

ინტონი
1862 წ

ნიგვის ზეთის მავიერ, შეცლომით სასაქმებელი ზეთი ექმნა. ამ გარემოებამ რამდენიმე დღით კიდევ გადაგვადებინა წარმოდგენა. ბოლოს, როგორც იქნა, წარმოვადგინეთ. ზოგიერთი დარბაისლები, ძველი კაცები, სჯავრობდენ: ჯამბაზობა და მიმუნობა რა საკადრისიაო. მაგრამ უმეტესობა კი კმაყოფილი დარჩა და იმ ხამთარში კიდევ ორჯელ-სამჯერ წარმოვადგინეთ და დიდი ამბავიც იყო ხოლმე ყოველთვის. —

1862 წ. ვაზფხულზე მე ისევ რუსეთისკენ დავბრუნდი და თეატრის მოყვარულთა წრეც დაიშალა. — ის იყო და ის!.. მერე ხუთი წლის განმავლობაში, სანამ რუსეთიდან არ დავბრუნდი, თეატრის სხენებაც არ ყოფილა არც თბილისში და

რაფიელ ერისთავი (1824—1901)

არც ქუთაისში. იმ დროს ქუთაისში გუბერნატორად იყო გრაფი ლევაშოვი და მისი მეუღლე გრაფინია ლევაშოვისა, რომლის ხელშიაც „ქალთა უფასო სკოლა გახსნეს“, სცდილობდა რომ, რითაც კი შეიძლებოდა: შემოწირულებით, ქველმოქმედობით, თუ სხვებ, როგორმე იმ სკოლისათვის მოეგროვებია რამე, და ამ მიზნით ერთხელ სალიტერატურო საღამო გამართა, რაც იმ დროს ჩვენში არ გავაჩინიყო. ბილეთები მიაჩქეს საზოგადოებას და ზალაც გაივსო... მკითხველები გიმნაზიის მასწავლებლები იყვნენ და ჰკითხულობდენ თავთავის საგნებიდან: ვინ ისტორიიდან, ვინ ზოოლოგიიდან, ვინ ბოტანიკიდან და ამ გვარად... მასურებლებსა და მსმენელებს ძილი შემოეპარათ. — ბოლოს გამოვედი სცენაზე მეც. „სცენები საპრობოლივში“ ახალი დაწერილი მქონდა და დავიწყე მისი სხვა და სხვა ხმით კითხვა ზეპი-

რად. — უნდა გამოვტყდე, რომ ის კითხვა დიდი არა იყო რა, მაგრამ გამოფხიზლებულ პუბლიკას მოეწონა, ასტყდა სიცილ-ხარხარი, და იმდენად მოეწონა, რომ ითხოვა განმეორება. ამ გარემოებამ დაარწმუნა გრაფინია, რომ კვირაში ერთხელ გასართობ რამის გამართვა ქუთაისში შესაძლებელი იქნება და ყოლიფერს აჯობებს თეატრიო. დაიბარა მაშინდელი მომრიგებელ-მოსამართლე რაველ ერისთავი და იმას დააკისრა მეთაურობა. რ. ერისთავმა მე მთხოვა დახმარება და „სახელმწიფო სახლში“ გავმართეთ სცენა. კვირაში ერთხელ კვირა დღეობით და აგრეთვე დღესასწაულებზე იმართებოდა ხოლმე წარმოდგენა. არ ვიცო, გრაფინიას ხათრი იყო, თუ თვითონ თეატრის, მაგრამ ხალხი კი დიდ-ძალი დაიარებოდა, ასე რომ თეატრის შემოსავალი ინახავდა „ქალთა უსასყიდლო სკოლას“. აქუნდა მოვიხსენიო გაკვრით, რომ იმ დროს ფოთიდან თბილისამდე გაჰყავდა რკინის გზა ინგლისის კამპანიას და ინგლისელები ოციდან ოცდაათ კაცამდე ყოველთვის ესწრებოდნენ წარმოდგენებს. მესამე წყება ჰქონდათ აღებული; ყველაზე აღერ მოდიოდნენ და ყველაზე გვიან მიდიოდნენ; წარმოდგენის დროს ისხდნენ ხმა ამოუღებლად, გაუნძრევლად ქანდაკებასავით და რა იზიდავდა მათ, დღესაც არ ვიცი?!. — ასე თუ ისე, იმ ორმა სეზონმა მატერიალურის მხრივ კარგად ჩაიარა: და სულის ჩამდგმელიც იყო ფეროსინე კლიაშვილისა.

(შემდეგი იქნება)

ქუთ

დასავლეთ ევროპის ლიტერატურა ხანა კაპიტალიზმის აღყვავების III

(გაგრძელება. იხ. „თ. და. ც“ № 34)

კაპიტალისტურ ურთიერთობის განვითარებასთან ერთად, საზოგადოებას ორ დიამეტრალურ მოწინააღმდეგე კლასად გაიყო; ეს ორი კლასი—ბურჟუაზია და პროლეტარიატია. ამავე დროს ლიტერატურამ სოციალურ კითხვის სახით ახალი თემა შეიძინა. თუმცა დიდი არ იყო რიცხვი იმ ნაწარმოებთა, რომელნიც შრომისა და კაპიტალის ურთიერთობას იხილავდნენ, გაბატონებულ კლასის ინსტინქტიურად ეშინოდა ამ თემისა და განხილვა-შესწავლის უფლებას არ აძლევდა მწერლებს. ბურჟუაზიულმა საზოგადოებამ აიძულა პაუპტმანი, სახალხოდ ელიარებინა, რომ მის დრამას „ფეჟერეს“ რევოლუციონური-კი არა, ფილანტროპიული მიზანი აქვს დასახული; იმავე საზოგადოებამ აიძულა ცენზურა აეკრძალა კოპეს პიესის „მდუღლა“-ს წარმოდგენა მხოლოდ იმიტომ, რომ ამ პიესაში მოქმედება პარიზის კომუნის დროს სწარმოებს. დიდი უმრავლესობა იმ მცირედენ ნაწარმოებთა, რომელნიც იხილავდნენ სოციალისტურ კითხვას, გაუღწეოთ იყოს, სოციალისტებისადმი ზიზღით; ამ თხზულებათა მიზანი იყო, ბინძურებისა და ტალახისათვის შვერია პროლეტარიატის რევოლუციონური მოძრაობა. ასეთი იყო, მაგალ. კრეცერის რომანი „სოციალიზმის ქარაშხალი“, სადაც გერმანიის მუშათა სოციალ-დემოკრატიული პარტია ანგარათა და თავმოყვარეთა ბრბოდ იყო დასახელებული. თუ რომელიმე მწერალი სოციალისტებისადმი სიმპატიას გამოაშუარავებდა, ამას პროლეტარიატის ინტერესების დაცვასთან არავითარი კავშირი არ ჰქონდა. ეს სიმპატია სინდისის მხილების ნაყოფა იყო, ვინაიდან, ამ მწერლების აზრით, სოციალიზმი პოლიტიკურ მოძრაობას-კი არ წარმოადგენდა; იგი იყო ფილანტროპიული გულის ნაღები. ჭაუპტმანის დრამაში: „მისის ამოსვლას წინ“ ლოტი სოციალისტი ხდება მხოლოდ იმიტომ, რომ თავისი თვალთ ნახა ერთი პროლეტარის ოჯახის გაჭირვება და დაღუპვა და რომ ამ სურათის შემდეგ მას არ შეუძლია მშვიდად იცხოვროს. ვეც არ იყოს, ამ მწერლების თვით სოციალისტური სიმპატიებიც არა საიმედო და შე-

თხვევითი იყო. მეოთხმოცე წლების გერმანელი ნატურალისტები (ჭაუპტმანი, შლიაფი, ფულდი), რომელთაც თავისი მოღვაწეობა პროლეტართა ინტერესების დაცვით დაიწყეს, ოთხმოც და ათიან წლებში გაბატონებულ კლასს მიემხრნენ.

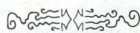
ეს მწერლები თავის სოციალურ მდგომარეობით წვილ ბურჟუაზიას უახლოვდებოდნენ; ხშირად ამ ბურჟუათა წრესაც ეკუთვნოდნენ. ამიტომ იყო, რომ სოციალურ საკითხის გადაწყვეტის დროს, ისინი რევოლუციონარ-კი არ მოითხოვდნენ, არამედ ზავის დადებას. ამ მწერლების აზრით ქვეყნის ხსნა კლასობრივ ბრძოლაში-კი არა, მათ თანამშრომლობაში იყო. ამ მწერლებს ხშირად გამოყავდათ იდეალური მწარმოებელი, რომელიც დიდს მოგებას უარყოფდა და მუშათა კეთილდღეობას ეტრფოდა (იხსენი: „სახავადიკის ბუქნი“ და ზუდერმანი: „ქვის მთაღვსი“) ამ მწერლების ნაწერებში ხშირად შეხვდებოდით სოციალურ მშვიდობიანობის მქადაგებელსაც (ბეტხერი: „ჯანკი“); ესენი ურჩევდნენ მუშებს ბურჟუაზიასთან შეერთება სოციალურ პრობლემის საუკეთესო და მეტად ჰუმანიტარ გარდაწყვეტა იქმნებაო (ზუდერმანი: „პატოისესი“, კრეცერი: „სოციალისტის ქარაშხალი“). ბუნებით შერიგების მიტრფივალე მწერლები დიდის სიამოვნებით ამთავრებდნენ სოციალურ კონფლიქტს შერიგების აკორდით, მშვიდობიანობისა და სიყვარულის იდეალური სურათით (მარიამ დელე გრაფი: „გატსტრადეა“; ბიერსონი: „ჩუენის ძაღს ავუტუტეა“). მგვილ ბურჟუათა წრიდან გამოსული, თვის თვალმომრებთაუც წვილი ბურჟუა მწერლები, რასაკვირველია, ავგამანებდნენ ინდივიდუალისტურ ანარქიზმს და უფრთხოდნენ კოლექტივისტურ სოციალიზმს (ზოლა: „პარსია“; მირბო: „გუდა მუქესისი“; პუბიუვესკი: „სტანას შედნის; მაკი „ანარქისტეია“).

ძნელი საჩვენებელი იყო ისეთი ნაწარმოები, რომელსაც განვიხილოს სოციალური საკითხი, და გაუღწეოთ ყოფილიყოს არა ბურჟუაზიულ და ინტელიგენტურ სულის კვეთებით, არამედ პროლეტარულით. შესაძლებელია, პროლეტარულ ყოფა-ცხოვრების საუკეთესო სურათი, მიუხედავად ამკარა ბურჟუაზიულ ტენდენციისა, ზოლას რომანი „სისორის მადარაში მიაშუქება“—იყო.

რომანის მოქმედება სწარმოებს პროლეტარულ მოძრაობის ისტორიის სასახელი დღეს, ინტერნაციონალის აღორძინების დროს. შემადრწუნებელ სურათით გვიჩვენებს ზოლა, თუ მალაროში მომუშავეთა შრომის აუტანელი პირობანი როგორ ამახინჯებენ მათ ზნესა და ფსიხიკას, და მთელის მოდგმის ფიზიკურსა და მორალურ მხარეს ათახსირებენ. ეს მომუშავენი, დამონებული ეს მასა ბუნდოვანად გრძნობს, რომ მას ყუფს ერთი საერთო, ძნელად დასაკლდი მტერი. მუშები დარწმუნებული იყვენ, რომ სადღაც არის იღუმლი, ძალიან შორს მხარე, და იქ თორაში, სამეფო ტახტზე ზის უცნობი ღმერთი—კაბიტალი. მუშები ვერ ხედავენ მას, ხოლო შორიდან გრძნობდენ მის ძალას. ეს ბუნდოვანი ზრახვანი, დაბოლოს, ბურჟუს იშორებენ: მოწინავე მუშები ენებით აღსავსე სიტყვებით მოუწოდებენ გათავისუფლებიანდმი. და აი, მათს გარშემო ყოველივე იღვიძებს. ჰლოზონტი განიერდება. მალაროს მუშათა შეზღუდულ ცხოვრებაში სინათლის ცხოველყოფელი შუქი იჭრება. „გულკეთილი ღმერთი თუ მოკვდა, დარჩა საბართლიანობა და იგი განამტკიცებს ღვამიწაზე ყოველისავე ადამიანის ბედნიერებას“. ერთ ადამიანისათვის მხედრდებიან მალაროს მუშები თავის უფლებათა დასაცველად: ქალები წინ მიუძღვიან. ყველა მზად არის მოწამებრივ თავგანწირულებისათვის. სიკვდილსა რჩეობენ დამორჩილებას. და რაოდენად გაფიცვა იზრდება, რაოდენად გაფიცვას მტერი მუშა ემხრობა, იმდენად იზრდება რელიგიური აღფრთოვანება, იმდენად შორდებიან მუშები ყოველსავე ქვეყნიურს.

(დასასრული იქნება)

პეტრე დავიძე

სტარსეი და სელოგებზე

წელს სპარსეთში ორი დიონ-შესანიშნავი ამბავი მოხდა; ორივე—ისეთი მნიშვნელოვანია, რამ სპარსეთის განმთავისუფლებელ მძაფრობას ისტორიაში თქონდა ისეთი თუდა აქონდა წაწერა. დაადგა სპარსულად თარგმნილი „რევიზორი“ გოგოდაის, და სპარსულ ქალთა სექსუალ-მოქმედი პირველმა სსოვკავალმა გამართა პირველი წარმოდგენა ქალთა მისაწოდებობით.

400 წლის წინდ სპარსეთის შაჰმა გამოსცა ბრძანება, სპარსულ ქალთა მამაკაცთათვის არ ეხეჩეხათა ზარის სსე. ამიტომ ეველან ჩადრი უნდა წამოესის. სპარსულ იყვან მას სურდა თავისი ცოლების სსხის სიღამაზას დადგა და იფიქრა—მარტო ჩემი ცოლების სსე რომ დაფავრო, ქვეშეურდამნი დაშინებენ, და ამიტომ სავერთა ბრძანება გასცა ეველ ქალეპის სსესე. პარმთინე სმდგელებამც, რასკვირეულია, მხარა დაუქირა შეეეს და მისი სურეიდა ეურსიდან ამბეუელ სიტყვებით სმდებო კანანად დაამტკიცა.

მას აქედ სპარსული სპარსული ქალეპი ჰრამსანსაში იყენ ჩვეულებანი; რა სდებოდა ქვეყნისე—არ იცოდენ; მსოლად თავისთის მმრძანებელი ეველდენ ვინს... 9 ჰმრადან ამ უღანაშეულიდ დასვაღმს ტუვეეუმს გავსეს სსსოზდარი ჩადრი, გადასაბეს ჰრამსანის სდულეს, გადასეს 400 წლის განმავლამაში გამეუბეული წესი. ამ დლეს პირველად გაიდა ჰრამსანის კარები და გამინდა სდამრული სმდებარე და სიღამაზე.

მგრამ ვინ ასწერს, რა ტანჯავა-წყალება დასჭირდათ სცოდანე ტუვეეს, სსამდის სსსატრულ თავისეპას მადწვევდენ!...

თითი-სეთი თვე დაუღდავი მუშობას, ჰრამსანსეში მღვათი „მტრისეპის“ გამართავ და სსეს ფარული მუშობას, რათა რამეაბე მოდეს არ გავეცა და „ღამსაშე“ წვევა-ურულით არ განქეცას სსსოვკადებოდან,—აი რა გადატანეს სპარსულამ ქალეპმა!...

ათასი დაბრკალებს გადასეს მთი, არ შესდგენ სსსოვკადებოსკენ განდევნის მისის წინდ და ზოლიტელების დასმრბობით გამართეს წარმოდგენა. არამც თუ სსსოვკადების დარბაზში, სტენასუდგე კი გამოჩნდა უზარბადო ქალი. წარმოდგენისთვის მთავრობის განკარგულებით დაქოთით სდარზამის მსევენიერა სსსსსლე ბადით.

ბდიას და სსსსლდინ დლიდანეუ გამოსიტურეს მამაკენა, მათი სსესეპანე-კი არსდ იყო. ეოველ შესსსლელს ზოლიტეულნი და კანდარნი იცავდენ. მგრამ მოიდა დრო, როდესც ადრე მამაკაცთა სსლე ეოთენს დაუშდის მთი პირბადის მოხდს. მსოლად სხდა შეიძლება დამაზის უღამს-სოსკანს, სსლეგანსდ მისხევისკანს გარეევა. მსოლად სხდა შეკვიძლან ვსიტეს, რა დვთაებრთვი სიღამაზე, მოვლავრე შევი თვალები და მტვირეამე ტვიბილი პაკენი იფარებოდენ ჩადრში. ერთი რამე კი არ ეყო სსსაიამინო. სსდაეე ეტუთობდა ეურ-

ზეული კულტურის გავლენა სწარსულ ტანისმოსის აუწყრულ ხელამაზეს. ახლავე აუწნაგებდა მშენებურ, თავისთვლად მოყვანილ ტანადობს უმსკავის კორსეტი. ვაშიბობო, როგორც აბანკულების გეგლური ერთნული ტანისმოსის გასაგებ უშლი ვერობულმს სერთოებს, ისე აქცე არ მოხდეს და ზღაბრული სიღამაზე აზიური კოსტიუმის არ განდევნის სხვა და სხვა «chanteleure»-მს.

ზირული მოქმედებში ახლავსხად სწარსულმს ქაღმს წაიკითხს ლექცია: „სპარსული ქალი ნამწყობს, აწუშობს და მომდილომ“; მეორე ლექცია კესობდა: „თეატრისა და მის მორალური მნიშვნელობას“.

მეორე მოქმედებში დადგმულ იქმნს ციხესხალი სერათობი სემიონაშვილის ზეის „დაღაცა“-დანი. აქ მონაწილეობს მიიღეს სწარსულმს ქაღმებს.

სხეობს წარმოდგენამ დიდი ადგილობრვანობა სწარსულ სწარსულ ქაღმებს გულში. წარმოდგენის გათავების შემდეგვად დადესნს არ დამდილან და ერთმანეთის უზარებდენ შიშიშქაღმებს.

მეორე სმავალითა ამბავი იყო სწარსულად ევიზობრის დადგმა.

— სწარსული და... ერთნული სენის. ეს ისეა ამბავი, რომელი დაჯერებს მსკლავ ბუერათვის. გრამ სხეობი ფუქტი სმდილითა. წესს დაარსდა ზირული სხეობი სწარსულად და წველსვე გვიმართა ზირული წარმოდგენს, დაღაცეს რუსულიდან სწარსულმს „რევიზობრი“.

ზირული სმბავი სელფონებისკენ... ზირული წარმოდგენის განთავისუფლებულ მონების... სწორედ სწარსულად და მისხლავი მოვლენას.

სადამის გამმართული და სულის ჩამდგეული იყო ქაღმსტონი არმან ოჯანბანი. დიდი ვაფა და მოთმინებს დასწირდა სელფონების ამ მსხე ქერუმს ვადრე მისხნს მიადწვედა. არ იყო თეატრი, დეკორაციები, არამც თუ თამაში არ იტოვან, არამედ რეჟისორი მათგანი თეატრშიადგი არ ეთიფლიყო, წარმოდგენს არ ენას.

აი, სხეობი დაბრკობებანი კადანსას ქანმს ოჯანბანს და მისხნს მიადწავს. სწარსულები დიღის ალტრეობით შეეგებენ ოჯანბანის განსწარსავს და, რაც იე შეიძლებოდა, ეგვადიერთ ხელს უწყობდენ, მაგრამ რა უნდა ექნათ მით, რიღაცეს მკაღლითად, ეერას გზით ეერ იშოვეს მოთამაშე ქალი და ამიტომაც უნდა ამოეშლათ უსტერ თიფინის ქერივის რიღი. დანარჩენი ქაღმის რიღებზე-იე ქანმს ოჯანბანს და ერთმან სიამის ქაღმს შესწრულეს სწარ-

სულად. ქანმ ოჯანბანს ამ მისხნით მოვლეს ხანში შეისწავლად სწარსული ენა.

ზირული ცდა, რასკვირვულია, უხვალი არ იყო. ბუერი სხანცილი შემთხვევას მოსდა; მკაღლითად: ოსიბანს რიღის შემსრულებელს გათმოსილთსანვე მისხნის მიერული უღაცეებო, სწარსული სლამი და ადითიბც გავრეის შივე, მაგრამ თუ მსედედელობაში მთიადობით, რომ სხეობი შემთხვევები სმბრანს არამც თუ სენის მოვლენის მოვლენის შიღის (აქ იე სენის მოვლენის მოვლენის), არამედ სმდილი, გამიღვილ მისხნობათა შიღის, სხეობი სვლი ართიერათ.

სამკავიერთად ზეის მხატვრულიად მოაწვეს. ეგვადიერთი თავის ადგავას იყო. მისხნობის თავის დროსვე გამდილიდენ და შემოდილიდენ; რიღები სუბირითი შეესწავლით. გართობის რიღის შემსრულებელი სუენსოვა იყო. სწარსულები ალტრეობული უსმენდენ ზეისს. ზეისს შემდეგ ბუერი ამბობდა: „რუსეთი—სმდილი სწარსული ეთიფილას. იქაც ისეობი შექრთამები ეთიფილან, როგორც სწარსულითა“. სწარსულები დარწმუნებული არანს, რუსეთში სხლაც სკვანხვა-დმუხნისოვლები შეეობენ. დაეშას თუ არ იფრდა, სწარსული სენისკენ გაქანდენ და თითქმის ევავალებში ჩხვლეს ქანმ ოჯანბანი, რომელსაც ადამსხეობი შემსული სმავური მართიეეს. წარმოდგენის დაესწრეს: მისხნობის სმკო, ზარღამესტის თავადამურე, წვერები და მოვლი ოსტეოტენიდა.

ტეგვრანი
30 ივნისი, 1900 წ.

დუბო მებრელი
30 წ. სამწერლო მოღვაწეობის შესრულების გამო

სო—ლი
1. ეგვადი
სომხ
კომპოზი
ი. ბ.

მგოსანი ქალი Sazan d'Ary

(გნ. ელ. ირ. ვამბაკურ-ორბელაიანის) ფრანგულა და რუსულ ენებზე სწერს

ილია ჭავჭავაძის ბანაშილი

კვირას, 29 აგვ., მამადავითის მონისტერში გადახდილ იქმნა მანაშიაი მგოსანის ილია ჭავჭავაძის სულის მონასტრებულად. მის შემდეგ, რაც დადებულა მგოსანი შესანიშნავად დასოფლავეს, მის შემდეგ რაც ისეთა სიტუაციის რახი-რუნი გაავიჯონით დასოფლავეიას დროს, გვეტონს, ქართველობა, განსკურნებით ინტელექტუალურად, უბრალო საქმეს, მანაშიაზე დასწრებით მგოსანის ზატევის ცემას, მანინ შესილუდა, მგვრამ, სამწესროდ, აქვს გავიჯონილად იქიდა. ტუეოდ კი არა სითქვა ზატეიქმულამს მდებულამს კარბულაშეაღმს ნ. კაბ. ცვაჯრდის დასოფლავეიას დროს: „ჩვენ, ქართველებს მსოლიდ კარგი დამარხვა ვირით კაცისა.“ დაად, მშეინაურად ვამარხეთ და კანს მარტო შევდარეის—ცოცხლებსც. თუ კი დავამარხეთ, გასაყვებთ უველაიერო.

მოთვალეთ სინადალი შ. ჩიტაქ, რამულამდ სხმა წლის განმავლობაში აქითაქითა მერადი ჭობი ჩვენი ცხოვრებისა, კაცი, რამულამდ ამ მცირე ხნის განმავლობაში უფრო მეტი გააკეთა, ვიდრე მოელამ ჩვენმა ინტელექტუალურად სოკაერთ დასოქსურებულათა გარდა! წელს და მარტან არც კი გავცხესქნებთა იმის სსხელა, მანაშიაიდს ვიდა კესის.

მგვრამ ჩვენ ასეთა ბელაშენი ვითილაფართ და გარეკან ტანჯავს მანაურთ ნაჯეჯელა უნდა დაუმტოთ.

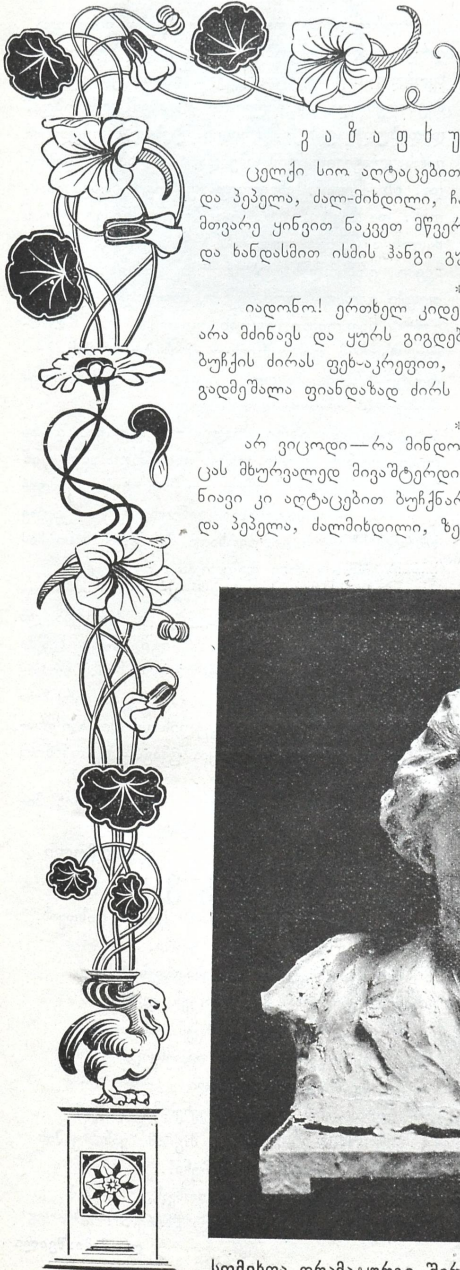
ილიან მანაშიაიდი გადახდაქს არქიმანდრიტებს: ანტონიმს და დოსითეოსმს კრეულაის თანდასწრებით. სსოფელაი სსუცხოვად ითო შემეკულა ვარდებით და ვითილაფართ. მანაშიაიდი დაქსურენ: მგოსანი აკაკი წყურთელაი, თავისი შეაიდი, თავად-ახსურთაბის წინამძღოლნი თავ. გ. ა. ბგვრტიონ-დავითაშეაიდი, თავ. დ. გურამიშეაიდი; წყურნი წყურა-კითხვის სსოკადალქისა, სსო. ახსურთა გიმნაზ. მსხრენველ-

ნი და მსწავლებლნი, კურნად. კაზ. წარმომადკუნებლნი, სოკაერთა მსხხიბი და სსხენი.

მომეტებულნი სსწილი კი მისწავლუ ახლკაზანდამს ითო. სიტუეება წარმოსთქვეს მდებულამს სსოთა-ანამ, რამულამდ სსამართლანსად დაჯგომო ქართველ სსოკადალქის გულდავობა და მსცოცხანამს მგოსანამს აკაკიმ. აქვე ვითქვადეთ აკაკის :სიტუეას

“ბ-ბო ნაცარქექიების ფართიფურთზე ძველთაგან ერთი ანდაზა გვაქვს დარჩენილი: „შორიდან მტერს უხეთქს გულს და ახლო-მოყვარესო.“ ჩვენდა საუბედუროდ, ეს ანდაზა შესისხლობრცებულნი გვაქვს დღევანდელ ქართველებს: ერთი ყველაფერი ვართ და საქმით კი—არაფერი. ჩვენი საზოგადო მოღვაწეები სიტყვით ცამდინ ავკაყვს და საქმეს კი განზე გაურბივართ ხოლმე. ამას დღევანდელი დღეც გვიმტყიცებს!. მას აქეთ სამი წელიწადი, როცა ამ დიდ-ბუნებოვან ქართველს საარაკოდ ვმარხავდით, და ვინ იცის, რა პირობას არა ეღებდით მიზინ? დღეს რა-ს ვხედავთ? ავვისრურლებია ანც ერთი? სად არიან დღეს ის ქართველები რატომ არსად სხანს ის მაღალი წოდება, რომელსაც ქვეკავების სუფრაზე პირველი ადგილი ეჭირა და განსვენებულნი, ვითომ თაყვანის-მცემელიც იყო? დღეს რატომ აღარ არიან ერთი—ორის მტერი, მიზინ, როდესაც ერთი ვინმე ჩინოვნიკისათვის თავის მტერევა აქვით ხოლმე, რომ უმაღლესად ასიამოვნონ. სად არიან ჩვენი სხვა და სხვა დაწესებულებთა მეთაურნი? ვაი, ქართველების გულ გრილობას და მარტო ენის გადაყოლებას! მგვრამ რას ვამბობ? ხალხის რა ბრალია? ჩვენი დაბალი, ღარიბი ხალხი კეთილ გრძობებშით არის გამსკვალულო, რაც კი შეუძლია, თავს არ იზოგავს, მგვრამ მეთაურები არა ჰყავს შესაფერი!—ტუელო კი არ არის ნათქვამი: „ხელი ხელს ჰმანსო.“ ის ვევატონები, რომელთაც ჩვენი დაცემული ცხოვრების სათავე უჭირავთ ხელში, ერთი ერთმანეთს მიდღომით ირჩევენ და საზოგადოებაზე არა ჰფიქრობენ!... სასუთარი, საპირადო ხაზი და ღარი გაჰყავთ ცხოვრებაში და საქმის მიგვიერ ენას ატრილადენ, — და მამო როდის? როგორღა უნდა დასდებენ ის დრო, რომელსც ნატროდა განსვენებული და რომელსაც თავიც უსწირა? დიხ თავი შესწირა და კურთხეულიც იყოს მისი სახსენებელი.”

გ ა შ ა ფ ს უ ლ ი ს ლ ა მ ე

ცელქი სიო აღტაცებით ბუჩქნარს დალაღს უხუტუტებს,
და პეპელა, ძალ-მიხდილი, ჩასდნობია ვარდის ტუჩებს;
მთვარე ყინვით ნაკვეთ მწვერვალს მხურვალეობით ლოცავს, კოცნის,
და ხანდასმით ისმის პანგი გულჩათუთქულ ღამის მგოსნის.

* *

იადონო! ერთხელ კიდევ გამაგონე ხმა გრძნეული;
არა მძინავს და ყურს ვიგდებ სევდიანი, იქნეული.
ბუჩქის ძირას ფეხ-აკრეფით, ახლო... ახლო მოვირბინე,
ვადმეშალა ფიანდახად ძირს მინდორი მობიბინე.

* *

არ ვიცოდი—რა მინდოდა, არ ვიცოდი — რას ვიცდიდი,
კას მხურვალედ მივაშტერდი და სიმწარით ავკეთინდი.
ნიაფი კი აღტაცებით ბუჩქნარს დალაღს უხუტუტებს,
და პეპელა, ძალმიხდილი, ზედ აღნება ვარდის ტუჩებს...

გ. ტაბიძე

სომეხთა დრამატურგი შირვანზადე. ქანდაკება ი. ნიკოლასისა

სიკვდილს არაეინ გადურჩება

1

ტყის შუაგულში სიჩუმე ირღვეოდა; ფოთლები ხმას იღებდნენ, ხეები ირხეოდნენ, და გაუფიქრო გზა იკვებოდა. გრძელული ქაბუკი წინ მიდიოდა. თვალ-უწყვედელი და სწინელი იყო მისი გზა, სრულიად უტყობი და გაუფიქრო ადამიანის მიერ. უცვლად დროთ მიერ შექმნილი ტყე, უცვლადი და დაუსრულებელი ისე, როგორც თვით უცვლადება, მუდმივი და გაუთავებელი ისე, როგორც საუკუნობება, იკვებოდა და ახალგაზნა ქაბუკი, სულიერი სილამაზე, ახოვანი მხატვრობა წინ მიდიოდა. მის გაბედულ ნაბიჯს, თავამოდებულ გატაცებას და შეუდრეკელ მისწრაფებას მოესყიდა ამაყი ბალახი; მის მშენებელ რხევას ტანისას ჰაერი დაეთრო და ვით ერთგული კეთილი ფინია, ქაბუკს მისდევდა, ცმუკავდა, ცუნცრუებდა. თვითონ თეთრი შენატროდა მის დაუსრულებელ მშენებლებს, ქედს რომ იხრიდა, ამასთანავე ტბილს მელოდიას უგალობდა: „ეაშა, ზექნისლოსა“ მიმღებდა...

და ის, ლალი ქაბუკი, წინ მიდიოდა.

2

იქ, შორს, ჰორიზონტს იქით, სად უცვლადება მედიდურად განისვენებდა საუკუნობება ლალობდა და ნაეარდობდა, სწორედ იმ ადგილს, სადაც ტყე თავდებოდა და მთის მწვერვალი ამაყურად გადმოჰყურებდა მთელს მსოფლიოს, მზეს და აფროდიტს ეჯიბრებოდა და, ვითა ბალღი, უსუსური, ღიმილით ეუბნებოდა: „იმ გჯიბივარ!“ აი, იქ, იმ დიდებულ ტახტისკენ მისიწრაფოდა იგი, მაშვალღი. ეს ტახტი იყო წარმტაცი, მომზიბლავი; მარგალიტებით მოკვდილი მშვენიერებით ბრწყინავდა, სილამაზით ელვარებდა, ბედნიერებით იღიმებოდა. მის ძლიერებას, სიდიადეს მონად გაეხანდა ადამიანი და ისიც უერთგულესის ენერგიით, შეუდრეკელის თავამოდებით მისკენ იკვებდა გზას. ბუმბერაზი ანდამატის წარმოდგენელის ძლიერებით იზიდავდა თავისკენ ადამიანს. ეს ის ტახტი იყო, რომელმაც ძილი დაუფრობოდა მას, მოსვენება შეურყია, ნერვები აუშოძრავა, აუთამაშა სისხელი, გამოიყვანა ცნობიერების სამეფოში და გზით გაუყენა.

და ის, შეუდრეკელი ადამიანი, წინ მიდიოდა.

3

დრო გადიოდა. სიკაბუკე უკან მისდევდა. დრო თვალთმაქცობდა, ცრუობდა, არა ურცხვობდა; სიკაბუკისთვის ქაპანი გამოეხა და თან მიეზიდებოდა. ის მიდიოდა და თან ფიქრობდა. დიდებული ტახტი, ბრილიანტებით მოკვდილი ვარსკვლავითი ციმციმებდა, არ ახლოვდებოდა. ის ქსელში ეხვეოდა, ფიქრები ზადეს აბამდნენ. და ჰაერი აზრს გაეტაცნა, ნიაფი ქკუას ძალას ატანდა, ფოთლებს შრიალი გაჰქონდა, ხეები ირხეოდნენ და ეთერსაც სახეზე ფიქრია ფიფქი გადაფაროდა. დრო მიდიოდა, და როგორც ხელოვანი ქურდი, გულქვა და მშობარა, ქალარა ფეხაკრფით ეპარებოდა მას, ბოროტი ზახვა ჩადეო გულში და გამანადგურებელის სიჩუმით მიძვრებოდა.

რავდენი აზრი, რავდენი მოგონება დატოვებდა მის თავში. ავერ გადიშალა მის წინ მთელი კრებული სამწუხარო მოგონებათა, მთელი მისი წელიწადებითი ტანჯვა, ვაება კვლავ ხორცშესხმული გამოეცხადა მას, და მისი სახე, საცოდავი სახე დაღრიჯა.

მისი სიცოცხლე განწყვეტელს ბრძოლას წარმოადგენდა, მრავალი დამკირება და უბედობა აეტანა მას, მაგრამ იგი, უკვე ხანში შესული, იმედს მაინც არა ჰკარგავდა. ბრძოლაში ნაცადს ვერავითარი გაჭირვება ვერ მოსტებდა კისერს და მისი გულის გამამკირავი არავინ იყო. გული მისი იყო უმაგრესი რკინისა და სული—ფოლადისა.

და ის, ხანში შესული ადამიანი, წინ მიდიოდა.

(შემდეგი იქნება)

ჯურღმული

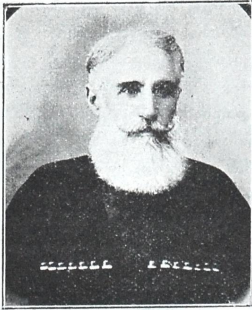
კ ი თ ხ ვ ა

აჲ, რათთვის ვცნობრებთ, ამ ქვეყნად, რათთვის, რად უნდა ვსადათ წამებას ჯვარა, თუ ჩვენს ცრუმეაბსე ვაწიბავდებოდა ბრბო გარეყნათ... ზიდატეს ჯარა?

ას, რად შეყვანათ სხვა-მეგეს განათადს, რად გავთრთოვანეს დღასი გათქნება, თუ ავავე მსე, ავავე ნათქვამი არ-ყოფინას უფსერულს ჩავსვენება?

ჰო, თქვენს გათხოვება... მაგრამ ვას კსმის მწინ უდასინაშა წარას წავთხი... რა ადგავა აქვს იქ ასეთ კეთისას, სად სმენას ახმამს ბარკიეთ წსარუნა?!

ლ. მამაშვილი

ი ვ ა ნ ე შ ა რ ა შ ი ძ ე

(მისი მოღვაწეობის ოცდაათი-წლის მოახლოების გამო) ვინც ჩვენს სასწავლებლებს იცნობს (იხილეთ *Культурно-исторический очерк Западной Грузии, М. Сагарадзе*) და მოსწავლე ახალგაზღვრების ბედით დაინტერესებულია, მისთვის ივ. შ-მე არ არის უცხო პიროვნება. დააკვირდით ამ სახეს? რა კეთილ-შობილურია!!! რაედენი საინოება, სიყვარული და კაცმოყვარეობა ზედ აღბეჭდილი.—ი, შეხედეთ: ამ პიროვნებამ დაჰგმო პირადი ცხოვრება, მემკვიდრეობით დაჩენილი საჰმოდ ღიდი ქონება საერო საქ-

მეს შეილია. პირად შევილებს (ცადა არ შეურთავს) საზოგადოების შევილები არჩია და მათ მოვლა-აღზრდა-პატრონობაში მთელი სიცოცხლე გაატარა. თავისი მშობელი—დაბა ხონი სკოლებით დაესრა, და მთელ რუსეთის იმპერიაში პატარა ხონი სწავლა-აღზრდის საქმეში თვალსაჩინო დაბათ აქცია. წყვილიდით მოკულ ჩვენს ხალხში ნათელი სთესა და ეს ნათელი დღეს ბრწყინვალედ კაშკაშებს ჩვენს საზოგადოებაში, ვით მთვარე ბნელით მოკულ ღამეში. შარაშიდემ 1881 წ. დაიწყო მოღვაწეობა. პირველი მისი ღვაწლი ქუთაისიდან ხონში სამოსწავლო სემინარიის გადმოტანა იყო. მას შემდეგ, თვით სწავლას მოკლებულმა, თავისი სიცოცხლე სწავლა-განათლებას შევლია. ხონში ამ პიროვნების შრომით და მოღვაწეობით 14 სასწავლებელია დაარსებული. აქვს უფასო სკოლა ღარიბთათვის, თავის პირადი საცხოვრებელი ბინა დღესაც უსასყიდლოთ სასწავლებელს უჭირავს. მალე 30 წელიშესრულდება, რაც ეს ნათელი პიროვნება თავის მშობელ დაბას თავზე ევლება და სინათლეს აკურებს. როგორც გავიგეთ, ხონელებს განუზრახავთ თავის მოკეთის მოღვაწეობის 30 წლის თავი აღნიშნონ. განზრახვა ფრიად სიმპატიურია.

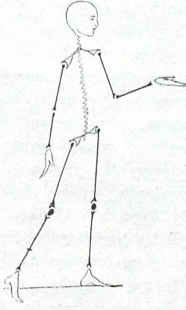
ბ—ი

მ ი მ ი კ ა

(მე-III-ე წერილის დასასრული. იხ. *თეატრი და ცხოვრება* № 34)

როცა თქვენ თქვენს ტანს დასაყენით ამ ფეხზე, რომელიც წინ გადგით (ივ.გურ. 10), თქვენს მღვამარეობას ექნება შემდეგი მნიშვნელობა:

- სურვილი,
- თავიანისცემს,
- თხოვნა,
- ვედრება,
- დამტკიცება,
- დარწმუნება,
- ბრძანება,
- დამუქრება,
- ბრძოლა,
- გულადობა.
- ურადადობის შეტევას,

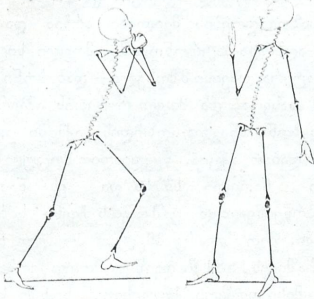
ფიგ. 10

თუ თქვენ ისევე სდგებით, როგორც ხსნად იღქით მხოლოდ წინს კაჭა ტოტათა მთავაგეთ (ივ.გურ. 11), თქვენ მიდებთ ამავე მნიშვნელობას, რომელიც 10 ფიგურაშია, მხოლოდ ხსნა მათ უფრო მეტი ძალა ექნებათ, უფრო მეტი გამოუმტეველებს.

ტანის უკანა ფეხზე დაბჯენს (ივ.გურ. 12) გეაღვეს შემდეგ მნიშვნელობას:

ყოყმანი,	კჭვი მაქვს,
შიში,	შეერთობა,
უარის თქმს,	შეუ-ტლებს,
გაკვირვება,	ადელებს,
ზიზიდა,	დაყოთანსმებლობა.

ამ სიტუაციების მნიშვნელობას ძალიან დადი ძალა ემტებათ, როცა თქვენ უკან ფეხს ტოტათა მთავაგეთ, როგორც ნახევენება ივ.გურ. (13)

ფიგ. 11

ფიგ. 12

ვევს სათქამიდან გამოგვაყვან შემდეგი დასკვნა: უბრალო მდგომარეობა, როცა სხეული თქვენი დაზოგნილია ანუ დამყარებული ორივე კანსზე, მიუხედავად ამისა, ფეხები ერთმანეთზე არის მიჯრული თუ განსუ გაწეული ერთს სწორე ხსზზე, ასეთი მდგომარეობა საერთოდ ჭხატავს გულგრილობას, ან

ფიგ. 13

კიდე დაფორულ გრძობაებს. როცა მსხიაბისთვის საჭიროა გამოხატოს რამე ადელეგუს, სურვილი, ტახვა, ენება, ვერხე უმტველად თაყაი სხეული მსოლიდ ერთს კანსზე ჭქინდეს დაზოგნილი, დამყარებული, ან წინა ან უკან კანსზე — ამის დაგვარად, თუ რა გრძობით აქვს გამოსახტა, — და აგრეთვე მთავოს, ცოტათ თუ ბუერთა, წინს ანუ უკან ფეხი, — გრძობისაკე დაგვარად. ვეიყარებ, წინს ან უკან ტახის წადებ-წამილებას ძლიან დადი მნიშენელობას აქვს და მთავასტე უფრო მეტა ძადა და შთაიკვლიდებს.

მეთრე — ამ ჩვეულებიდან მსხიაბის შექმტებს კიდე ერთი დირხება: ეს — ერთი ფეხი ეთეკლთვის თაყისეფავი ექნება და მთამხადებული ადგილადან დასძრავად, მკვლითად, თუ მსხიაბის თაყისი სხეული დაზოგნილია აქვს მარჯვენს კანსზე,

ასი შეეკლებს, როცა მიმიკურ ფრახს დათავებს, თაყისეფადთ თმარის მარტუნეს ფეხი და გასწოთს დასიმულად ადგილისკენ გრადიოხულად, და არა ისე, როგორც სმირად ზადან უუტინი, რომელინტე ისე გულგრილად დადიან (მიმიტკვეთ) სტენსაზე.

დაუმტები აგრედვე, რომ სკამარისი არ არის ამ სტრეტინების კათსვა და სურათების შინჯვა. ასე ზატარა ბეჭეტები სხადან, — ანამედ სკამარას სწავლა, და ეველას იმ ფიგურის გაკეთება, რაც ხანჯენები იყო.

გიორგი ჯაბადარი

ბრიუსელი (ბელგია)

სთეატრო მიმოხილვა

გმ. გუმბალუმილითა სახალხო სახლი

სამშაბათს, 31 აგვ. ქართ. დრ. დას. მსახიობთი ი. ივანიძემ, შ. საფაროვმა და ქანა ნებოტრიძემ სტენის-მოყვარეთა დაზმარებით წარმოადგინეს „ძველი და ახალი თაობა“. ვიდრე პიესის ღირსება — თამაშს შეეცხებოდე, ავღინშავ შემდეგ:

საზოგადოდ სენათ გარდაიქვა საკველმოქმედოთ წარმოადგენების მართვა. ითილი, ვიყენეთ კველმოქმედნი, მაგრამ ხელოვნებამ რა დააშავა?!. სამშაბათსაც გეგვლით და გვევონ არტიტების მეთაურობა ხელს შეუწყობდა, როგორც პიესის გვირანათ ჩატარებას, ისევე მის ღირსებას: ხალხს მისცემდენ იმას, რაც საჭიროა, — მოესტყუვდით.

აკაც ძველი ადითთ უხელომდენელნიათ; „ბილეთები ხომ ხელზე იყიდება და „სბორი“ იქნება, ოღონდ ვითამაშოთ და რაც უნდა იყოსო“. ხალხსაც გაუმასპინძლდენ ისეთი აბსურდით, როგორც „ძველი და ახალი თაობა“. ეურნალის ფურცლებს უფრთხილდები და მოკლედ ვიტყვი: ეს პიესა არქიმედი-კი ყველა პიესაზე უკეთ უნდა იყოს მოქვეული. მას არც ახალ თაობის სტემა რამე არც ძველის.

თამაში? მიკვირს და დასკირდათ ბ. ივანიძეს და შ. საფაროვს გიგოლის ტიპების თამაში?! ამასთანავე ბ. საფაროვს ფურჩეთ, ნუ ეტანება სხვა და სხვა ტიპებს, ეყოფა სირაუგები.

ბ. ივანიძეს ადგილ-ადგილ არა უჭირდა-რა, თუმცა ნაძალადობა ეტუბოდა; ამასთანავე, როგორც ძველ-მა მსახიობმა, უნდა იცოდეს, რომ „ჭრანნი პარახ“ თავის დღეში არ იცემენ ფერად ფეხსაცმელებს და ისიც ყველა მოქმედებაში ერთნარის. არ გგონია იმ დენე-რალს, რომელსაც ივანიძე არდგენდა, ერთ წყვილ ფეხსაცმელზე მეტი არა ჰქონდა. ბ. მეტრეველმა და ბ. საფაროვმა სუსტად ჩატარეს მესამე მოქ. ერთმანეთის შეხედრდა. ისევე მოუვიდა ბ. მეტრეველს მეოთხე მ-ში. დაწარჩენი ხელს უწყობდენ და შედარებით უფრო პირნათლად შეასურულეს თავიანთი მოვალეობა.

რეკისურა სუსტი იყო.

არ ვიცი, რომელ ქართველ მოხელეს აქვს ისეთი „ხალა“, როგორც მესამე მ-ში ვკვირვებს. თითქმის უმაღლეს არისტოკრატისაც არ აქვს მსგავსი ხალა თბილისში. ერთი სიტყვით „ხალაი“, სადაც ყვევანი-ტროპიკი . მცენარენი და ლურჯამიკი. მერე ასეთი სალონის პატრონიგანა თავის ქალს ისეთ საწოლ თათხს გაუმართავს, რომელშიაც სალდთური კრიატი და ლგინი ვკვირვებს! იქნება ვალარიბა?!. გარდა ამისა, შეუძლებელია ყვეელ მოქმედებში თათხი იცვლებოდეს და სურათებიც ერთი და იგივე რჩებოდეს... მართალია, ცალ-ცალკე ყველა ეს წვრილმანია, მაგრამ ერთადეი ხელოვნების დამაზიწვებაა.

დასასრულ გაიმართა დ ი ე ვ რ ტ ი ს მ ე ნ ტ ი, რომელშიაც მონაწილეობა მიიღეს ახალგაზდა მწერლებმა. მადლობის ღირსნი არიან, რომ ხალხი ცოტათი მაინც გამოაფხიზლეს და დაატებს ისეთი ბელოვნურის ნაწარმებით, როგორც იყო ბ. დ. ნახუტიშვილის-შიორ წაიხთხული მოთხრობა მწყემსის ცხოვრებიდან. ტყილი ხალხური ენა, შროიანი წაიხთხვა და სიმშვიდე აუღი-ტროის წინაშე, ყველა ამას მიხანია ბ. ნახუტი-შვილმა და ხალხმა ტაშის ცემით დააჯილდოვა.

მოგვეწონა ბ. ახოსპირელიც: შესაფერად წაიკითხა „ქრისტი აღსდა“.

ბ. ნარკანი და ია ევალაძე ლელაძენ, რითაც თავიანთი პოეტური ნაწარმოებნი დაჩრდილეს.

აფი მამში მოხსენებული იყო გრიშა მელიო, მაგრამ მონაწილეობა არ მიიღო, თუმცა იქ გახლდათ.

უსათუოდ „მა კУЛИСНОЕ ИПРИЖКА“-ს ახუ-ლია, მაინც არ შეშუენის ახალგაზდა პოეტს, —ეს ხალ-ხის აბუთო ავღდაა.

ერთი შენიშვნაც. ზოგიერთ ჩვენს მსახიობთ სე-ნათ სჭირთ, სადაც უნდა იყვენ, უსათუოდ დაგვანახონ უხაქმსო საციელი, ეს დავემტყიკა ბ. ივანიძემ. როდესაც ბ. ნარკანი კითხულობდა და საინტერესო ად-გილამდის შიატანა, ბ. ივანიძემ მარცხენა კულისიდან მარჯვნივ გაისიერა.

ამ საციელმა მიიხურა საზოგადოების ყურადღე-ბა. დიკარავა ის ფორბები, რომლებმ ადრღოს იყო თქმული ნარკანის-მიერ. საზოგადოებამ ვერა ვაიგო. რა.

თურმე რაში ყოფილა საქმე: ივანიძეს მოსდომე-ბია „გმირობის“ გამოჩენა და ორ მანათზე დანაშ-ლევიბია ბ. ნ-ს, კითხვის ღრღის სენებზე ვაგილიო. გაიარა კიდეც და... 2 მანათის მაცულად ჯილდოთ

ერთი მანათი ი, მიიღო, მაგრამ საზოგადოების ისტე-ტიკის შეღაზვას რა პასუხს აძლავს?!

ელმონდ კინი
სახაზინი თეატრი

ქ-ნი ა. ა. კოსინის ლექციები

(შობაბეტილიბანი)

როდესაც კაცია ჭკაიხუღაობის აფიაშის გეოგრა-ფიულ-ტეოგრაფიულ ლექციების შესახებ, სკუბ-ტეოგრაფიულ გაქსეკს სიღამე თავს იმ აზრთა, რომ

იქ საინტერესოა არა იქნება რაო. მას თავად წინ წარმოუდგება ლექტორი, მოსაწყენი მეტნერე-ღის კალითა და ნახევრად მისინერე, შექნარეული ჯუდიტორია...

შეც ასეთი წარმოდგენს შქინდა ქ-ნი კარსი-ნის ლექციების შესახებ, მეგანს თუ არ სწეცია-ღის-ტეოგრაფიის, სხვას არავის დაასტერესე-და გეოგრაფიული ლექციები. აზადა ასეთივე წარ-მოდგენა აქვს კარსინის ლექციების შესახებ თბი-ღისის საზოგადოების და განსკუთრებით ხდესხს და მოსწყაველ ახლგაზდაობას, რომ აგრე ხაღებად ესწრება ლექციებს.

ნამდელად-კია, სისამაფანდ, გოგორც სხვანი, ისე შეც შეესდია. ქ-ნი კარსინის ლექციები ძლი-ერ საინტერესოა, არამც თუ სწეციაღისტებისათვის, არამედ მათთვისც, ვისც არავითარი გეოგრაფიუ-ღი განახლებს არ მიუღას. ეს ლექციები განს-კუთრებით საინტერესოა მადბია ხდესხს და მოს-წყაველ ახლგაზდაობისათვის.

„ცნობები, რომელიც ქ-ნმა კარსინისმ მოგვა-წადა, ამბობს ერთი კირტეკოსი, —ყოველ გეო-გრაფიულ სხეულმდგანელაში მიამაფება“ და სხ. ეს სრულიად უსათუფელი სუვედურია, რადგანც არც ერთი სხეულმდგანელი არ აქვს ასეთი მშეუ-ნიერი გეოგრაფიულ-ტეოგრაფიული ცნობის სხე-ნიტაც, და შესანიშნავი სურათების შესახებ, რომელ-ღაც ძლიერ დიდი სრგველები მოაჭეთ მოწყაფათი-ვის, ხომ დაზარავც მეტია. რასკვირვება, ეღაზე რეკლეუს თხსულებებში ნახეთ ქ-ნი კარსინის ლექ-ციების მასღაებს გარდა ამ სურესხოვო ლეგენდ-ების და ცადმოცემობა, რომელიც ძლიერ ცვატეს-ღებურ ლექციებს. მაგრამ ახს რომელი ჩვენგანი დაიკვეხის რეკლეუს თხსულებათა შესწყაღით. გა-ს ხდესხს და მოსწყაველ ახლგაზდაობის ძღელის შუიბინის და ტეკელოთს გზა ასეთ ვეებერთელა თხსულებებში? რასკვირვება —არა! ქ-ნი კარსინის ლექციებებ-ი სწორედ ამ მიხნით არის გამართუ-ღი და ლექტორის ხდესხსისთვის გასკავე ესხე ჭკაიხუღაობის. ვერც ერთი სხეულმდგანელა ვერ შესესის ხდესხს და მოსწყაველ ახლგაზდაობას ამ-ღენს; რადგანც ქ-ნი კარსინის ლექციები. მოე-ღი წღას განმღაღაობა გეოგრაფიის სეზბრობა უნაყოფივად მიღის და შეორე წღას დასწყაისში ბავშეს ანასოღეს არ ასისღეს ის, რაც პირველ წელს გაარა: მამინ, როდესაც სკამბრთა კარსი-ნის ერთი ლექციის მასესენა (მგაღაობად „ინდოე-თი“), რომ მას სძულამოდ დასსიოღეს აურე-

Handwritten notes in the left margin, including the number '11' and some illegible scribbles.

ბული ცნობები ამ სადარბურ ქვეყნის შესახებ. ამის, რასაკვირველია, ძლიერ უწყობს ხელს, სურესთაო ფერფრანხი სურათები, რომლითაც ავრე მადარაა ქ-ნი კარსინის ლექციები. შიქსელია ლექციებს უხებურად გადავსეს ამ ქვეყნებში, რამესაც კე-ზი. ავი თითქოს თითან შიჯსურბადეს კარსინასთან ერთად, თითან საუკლავრებდეს ინდოეთის ავარებულ სიმადარეს და სიმუქენერეს; სურესთაო ბუნებს, შინურმეტებს და მადარულ ჭეუქრთმების ძველ ნაშთებს, რამედანაც მოქსიან ინდოეთის კულტურის ძლიერ განვითარებას, ავსტრალიას ველურა ხს-ლსებით, რამედანაც ვერ კიდევ ვერ შერევაკან ევ-რთაიულ კულტურას, მგრამ მის გავლენით ბევრი რამ შუეყნათა და სარგებლობენ, ხსლდ ზელანდიის შესანაშნავ წებობლებს, აქვრ ხლხის რწმუნს-ადათებს და სს.

ვაგერებთ, ამ ლექციებს დადი შინაშე-ნელდა აქეთ მოსწყველ ხსლდგზრდაბის და მდ-ბის ხსლხასათვის, რამედანაც შინარე დრთას და-კარგვით ბევრს რსმე შესინდეს, რა დაავრბო-დენ. ამ შინაშე დადი მდდობის დარსთა ქ-ნი კარსინა-ს. მდდობის დარსთა ავრთუეუ ბ-ნი მ. ა. შიქლე-რი, რამედანაც 1908-10 წელს მოიწვია დაისსკეი და აბრანთაიხა ხსლხის ლექციებთა წასკათსთავად, ხლდა წელს კა—ქ-ნი კარსინისა.

გელი

წერილი აბებეი

აღვილობრივი

◆ **ქართული თეატრის სეზონი**, როგორც ვა-ხადებლით, 19 სექტ. დაიწყო „სამშობლოთი“, ე-შალიკაშვილის რეჟისორობით. იმისვე რეჟისორობით წარმოდგენილი იქნება „მზის ამოსულამდე“, თარ. დ, ნახუტიანიშვილისა, „სინამარჯე“—ნ. შიუკაშვილისა; ვლ. ალ., მესხიშვილის რეჟისორობით, პირველი წარ-მოდგენა—გამბარო ფოთლი“; ნ. შიუკაშვილის, მეორე—„მირა ეფრასი“, მესამე „სატანა“.

◆ **ქართ. დრამ. საზ-ის საშუალებათა** გასაძლე-რებლად ამ მოკლე ხანში გაიმართება ფრიალ საინტე-რესო წარმოდგენა—საღამო. საღამოში, სხვათა შორის, მონაწილეობას მიიღებს ჩვენი მსოფიანი მგოსანი აკაი.

◆ **ქართ. დრამ. კურსების სკოლაში**, როგორც შევიტყვი, გამომეტყველი კითხვის (განსაკუთრებით ლექსთა) ლექტორად მოწვეულ იქნება ჩვენი მსოფიანი მგოსანი აკაი.

◆ **დრამ. საზ. გამგეობის** ყოველ დღე მოსდის სამგლოვიარო დღეებში ნ. მ. გაბუნია-ცავარლის გარ-დაცვალების გამო.

◆ **ნ. მ. გაბუნია-ცავარლის** გარდაცვალების გამო რუსულ სათეატრო ჟურნალში „Р. и Ж.“ № 35 სა-

მგლოვიარო წერილია დაბეჭდილი, ხლდა „Т. и И.“ № 34 განცხვენულ მსახიობქალის სურათი.

◆ **ნუგა ჩხეიძე** მომავალ სეზონისთვის ქუთაისის დასში მიწვეული, ხლდა თბილისის სცენაზე საავატ-როლოდ იქნება ხლმე მოწვეული.

◆ **მსახიობი ალ. იმედაშვილი** მომავალ სეზონისთვის ქუთაისშია მიწვეული.

◆ **ქიათურის დრამ. საზ-ბა** ექვბს მსახიობ ქალს, წლიურად 600 მან. ჯამავირით.

◆ **ქართულ დრამ. საზ-ის გამგეობის** ხელმძღ-ვანელობით სდგება საოპერეტო დასი. ჯერ-ჯერობით შხადდება ოპერეტო „ჰაჯი მურადი“—მოაფარ პარტიებს შეასრულებენ ტასო აბაშიძე—ქეთევანს, ვასო აბაშიძე—ადითას, კ. ცხომელიძე—ჰაჯი მურადს და სხ. ლოტ-ბარბოს პ. ფალიაშვილი.

◆ **ქუთაისის დასის რეჟისორებად** მიწვეული არიან ჩვენი თანამშრომელი შ. დადიანი და მ. ქორიძე.

◆ **კომიკ დ. აწყურელს**, როგორც შევიტყვი, ქუთაისში იწვევენ.

◆ **თათრული დრამატული საზოგადოება** სდგე-ბა თბილისში კაკასიის სანამესტრიკოში მცხოვრებ თათართა შორის სასცენო ხელოვნების განვითარების ხელშესაწყობად წარმოდგენების გამართვით. წესდება უკვე შემუშავებულია და მალე დამტკიცებულ იქნება მოქმედებას დაიწყებს მშ. ზუბალაშვილთა სახ. სახლში.

◆ **ტრ. რამიშვილმა** უკვე დაამთავრა თავისი ახა-ლი ოთხ მოქმედებანი დრამა, რომელიც მალე წარდ-გინება ქარ. დრ. საზ. გამგეობას.

◆ **მსოფიან დრამატურგ გ. ნ. სუნდუიანცს** ამ ზებულს ბორჯომში ყოფნისას თავისი პიესა „სიყუ-რული და თვისუფლება“ ხუთ მოქმედებად გადაუქ-თებია. პიესა სომხურად უკვე იბეჭდება და ამ დღეებში გასასყიდათაც გამოვა. ქართული თარგმანიც ორიო-ნალოთნ შესწორდება.

◆ **ქართ. წარმოდ. მმართ. წრე** სახალხო სახლ-ში 11 სექტ. დაიწვეს სეზონს „დალატი“—თ. შემდე-გისთვის—„დღენი ჩვენი ცხოვრებისა“, „სატანა“ და სხ.

◆ **რუს. დრამ. წრე** 10 სექტებმ. იწყებს სეზონს. „ტაიფუნის“—თ.

◆ **უკრაინელთა წრე** 5 სექტ. წარმოდგენს „სტე-პოვი გისტ“-ს მსახიობქალის ბელიავეის რეჟისორობით.

◆ **სომხური თეატრის სეზონი** დაიწვება ოქტომბ-რის შუა რიცხვებში. რეპერტუარი უმეტესად ახალი პიესებით არის შემდგარი. წარმოდგენები გაიმართება ხუთშაბათობით „არტ. თეატრში“ და კვირაში ერთ-ხელ „საკრ“-ში.

◆ **სომხ. საზ. გამგეობა** სტამბოლიდან იწვევს სახელგანთქმულ მსახიობ ქ-ნ პნე მეტინს, ბბ. ფა-ფაზიანსა და სკაპინს. დასში მონაწილეობას მიიღებენ ავრედვე აბელიანი, არმენიანი (რეჟისორი), დურიაან-არმენიანი და სხ.

◆ **სომხ. ხელოვ. ჟურ. აგედარევისტი**“ რედაქ-ტორს გ. ლევონიანს განუძრახავს თვის სახელოვნო კურ-სების გაფართოება. მომავალ წლიდან გაკვეთილები რუსულ ენაზედაც წაიკითხება.

→ **სომხ. დრამ. საზის გამგეობის დავალებით** ჩვენი თანამშრომელ Artemius-ი სომხურად სთარგმნის ივ. გომართლის „დრამატულ გამგეობის წევრ“-ს. პიესა მომავალ სეზონზე დიდდგება.

→ **ფრანგულიდან ქართულად** ნარკანი სთარგმნის ანრი ბატაილის პიესას „Vieque folles“-ის.

→ **სახალხო სახლის** სომხ. სექ-ის სცენის მოყვარე დავითხანიანი პეტერბურგს წავიდა პეტროვსკის დრამატულ კურსებზე.

→ **სომხ. სექციას** მომავალ სეზონისთვის ქართულიდან ნათარგმნი აქვს: ახიანის „გაცრეებული იმედო“, ირეთელის „დამარცხებული“ და „ქრისტიანი“, ტრ. რამიშვილისა — „ეკიში აშირბაჯიანის“, გომართლის „დრამატულ გამგეობის წევრი“.

→ **სახ. სახლის სომხ. სექციას** ახრდა აქვს — გადინხაღოს თავის დაუღალავ მუშაის საყვარელ მხანობ-ქალის ზაბუნას 30 წლის სცენაზე მღვდელწოდების იუბილე. ზაბელი ხალისიანად მონაწილეობდა სახალხო წარმოდგენებში, როგორც აუდიტორიაში, ისე მურაშკის, არაქსიანის თეატრებში და ახლაც სახალხო სახლში მუშაობს.

→ **„არტისტ. თეატრის“ გამგეობამ** ბაქოდან მიიღო შემდეგი შინაარსის დგეზუ: „მათი უმაღლესობის სოლისტი შალიაპინი 22 ინსტრუმენტისთვის გზისთვის თეატრს კონცერტის გასამართავად“.

→ **„არტის. საზის თეატრში“** მდგომარე სეზონისთვის ნიკოლის დრამატული დასი იმუშავებს.

→ **სახალხო თეატრი.** მდგომარე სეზონშიც ოპერის დასი იმუშავებს, ა. ა. ვიხენვალდისეე გამგეობით. დასში ირიტებიან: სო პრანო — ვიკუმესკია, დონსკია-ვიხენვალდი, მენცერი, ლანსკია, კოვალკი, ფერარა: მეტეც-სო პრანო — სკობიკია, მოროზოვისა, ავეუსტინოვიჩი; ელაგინი. ტენარები — მათევი, დიუკეტი, ფონ-რიგენი, კორმარევი, მურაგოვი, პეცოვი; ბარტიკოვ — ტომსკი, ლეონი-დოვი, პლახტინი, სოლოვიოვი; ბასეტი — მორაჯუხინი, გადუკეტი, იახნტევი, პლატოვი, დემიანენკო. ლობტარები — ალბაზოვი, ვასილიევი; გუნდის მესევეური — ვარშონი, რეტი — შუსტანი, თანაშემწე — ავალონოვი; მოცეკვეთა მესევეური — რომანოვსკი. სორგელი მოცეკვეთ ქალი — სოფსკია; სოლისტი ქალი — ლიუჟასკი; კორდები — ლეტში — ბალინისა, ზელინსკისა, მოროზოვისა, ალექსევი, ნოვაკოვისა, კარასი, მარგოვისა, ფეიშოვისა, ნაღისა, მოცეკვეთნი — რომანოვსკი, მარკოვსკი; გუნდში — 50 კაცი, ორგანოებში — 40 კაცი.

→ **ავკაილის აუდიტორიაში** 8 სექტ. იწყება სეზონი რუსულ პიესით „ახალ ოჯახში“.

→ **სახალხო სახლში** რუს. დრამ. წარე ყოველ პარასკეობით სახელგნო საღამოს გამართავს ხოლმე.

→ **ცნობილი ქართველი მუსიკოსის ა. ნ. ყარაშვილის** მუსიკალური ნაწარმოებნი, ვარშავაში გამოცემული, უკვე მიიღეს თბილისის საშუალო მაღალეგებმა გასასყიდათ: «ბაიათი» სოლო სკრიპისათვის, როიალის აკომპანიმენტით, იგივე — სოლო სკრიპისათვის; «სახან-

დარი» (სამშობლო) სოლო როიალისათვის, «ფეტკარია» — სოლო სკრიპისათვის, როიალის აკომპანიმენტით. როგორცეით ბ-ნმა ყარაშვილმა ამ ახალ ნაწარმოებთა ვარდა, სხვაც ბევრი საუსტეო ნაწარმოები შეუკმატა: მასვე ეუთხის ორი „მაზურკა“ სკრიპისათვის, «Perpentum nobile» სკრიპებისთვის; რომანსი «ისევ შენ»; «დავარდომილი სხეული» (კ. მაყაშვილის სიტყვებით) და სხ. ყველა ესენი მშენებია და არის გამოცემული.

რ უ ს ე თ ი

→ **ლ. ანდრეევის ახალი პიესა „Gaudemus“-ი** შეეხება სტუდენტთა ცხოვრებას.

→ **თ. ი. შალიაპინი** მდ. ვოლგას ნაპირას შეისყიდა 103 დესტინა მიწა, სადაც სახლის აშენებას და ღარიბ მოწაფეთათვის უფასო სკოლის გამართვას აპირებს.

→ **დაიწვა საზაფხულო თეატრი** მალოზოვკაში. ზარალი 25,000 მ.

→ **ყოველდღიური სათეატრო გაზეთი** გამოდის 30 აგვისტოდან პეტერბურგში ამ სათაურით „С.-Петербургскія Театральныя Вѣдомости“. ამნაირი, სპეციალური ყოველდღიური გამოცემა პირველია რუსეთში. გაზეთის ადრესი: პეტერბურგი, იტალიის ქუჩა, № 15.

→ **ტამბოვის გუბერნატორმა** აკრძალა ლ. ანდრეევის პიესა „დღენი ჩვენი ცხოვრების“ წარმოდგენა.

→ **ლ. ანდრეევი** სწერს „ოჯახ“-ს.

უ ც ხ მ თ ი

→ **საფრანგეთის პირუტყვთა მფარველმა საზოგადოებამ** დიდი ჯილდო მიუსაჯა როსტანს „ფრინველთაში სიყვარულის გამო“, რომელიც ვითომდა „შანტკლერში“ გამოიჩინა.

→ **ბერლინში წარმოადგინეს** მ. გორკის პიესა „უკანასკნელი“, რომელმაც მტად სუსტად ჩაიარა და არავის მიეწონა. კრიტიკოსებმა ქარ-ცეცხლში გაატარეს პიესა. ამბობენ — მ. გორკი რადენადაც დიდი პოეტი — მხატვარია, იმდენად ცუდი დრამატურგია.

→ **გაიფიცნენ** პარიზის თეატრის — „Chatelet“ შემანქანე მუშები, რის გამოც წარმოდგენები შესწყდა. ელიან პარიზის თეატრთა მუშების საერთო გაფიცვას.

დაბა-სოფლები

→ **სოფ. მაჩხანი** (სიღნაღის მაზ.). 30 მკათ. აღვილობრივ სცენის მოყვარეთა ა. ანბეტელაშვილის რეჟისრობით წარმოადგინეს ა. სუმბათაშვილის „დელატი“. პიესისათვის სულ ახალი ტანსაცმისი და დეკორაციები მოამზადეს, მთელი ორი თვე ემზადებოდნენ და პიესამაც შესანიშნავად ჩაიარა. მშენებრად შესარულეს ზეინაბის როლი ა. ჯანყარაშვილის ასულმა, ოთარბევი — ე. ალუღიშვილმა, სულეიმან-ხანი — ტ. ბალაშვილმა და ირაკლი — ნასიმე. დანაწენი მონაწილეები ხელს უწყობდნენ და მიტომაც წარმოდგენამ კარგი შთაბეჭდილება მოახდინა დიდად და მსწრე საზოგადოებაზე.

დ. აბ — ლი

ყრუ სოფელი

სცენები სამ მოქმედებად სოფლის ცხოვრებიდან

VI

იგინიეუ და სვერიანი, სივლდის მასწავლებელი.

სვერიანე. (მიიხიქის შუკვავუდ ხალხსა-კენ) რა მოხდა, რა ამბავია! (შეიჭრება ხალხსა, მიიშვით, ბატონებო! (გზას ასდევს; სვერიანი მიდის, მჯავს უსინჯავს გულშეწეულ გლეხს) და-უსიტხავს საწყალი... აბა, ცოტა უცან დაიწი-ეთ, თორემ უარესად გახდება. წყალი ყმაწვი-ლო, ცოტ-ცოტა მიაშუზრე. (მჯავს კადვე უსინ-ჯავს) მაჯა ცუდათ უტემს... სახლში შევიყვან-ნოთ, ბატონებო, სახლშითორემ ამის აქ გაჩერე-ბა სპშიშოა, ექიმთანაც ვაფრინოთ კაცი... თუ დროზე მოასწრო, შეიძლება რამე უშველოს.

ნიკო. თუ ეს მოკვდა, ამოვარდა მაგის ოჯახი და ეს არის. მიოღ ოჯახს ეს მოხუცე-ბული ინახავს და არჩენს.

სვე. აბა, რას უტლით?.. აიყვანეთ ფრთ-ხილია და შეიყვანეთ სახლში. უკანა ოთახი თავისუფალი უნდა იყოს და იქ დავაწვინოთ. (ავადმოთფი ფრთხილად მიუჯავ)

პეტ. იქცევა ერთი ოჯახი.

სვე. აბა, ახლა ექიმთან გავგზავნოთ ვინ-მე. (გოგავს დაინახავს) ოო, გოგიაც აქ ყოფი-ლა. გაფრინდი, გოგია, ექიმთან. ნუ დაიზარ-ებ, — ცოტა შორს კია, მაგრამ არა უშავს რა. ეტლით წამოხვალთ, მხოლოთ იჩქარეთ კი, რაე-დენადაც შესაძლო იქნება. მეეტლეს მე მივცემ ფულს.

გოგია. კი, ბატონო! როგორ დავიზარებ. (გაბრუნდება და სწრაფად მიდის)

სვე. (მიამჯავ გოგავს) აბა, თქვენ იცით, გოგია, როგორ მალე მობრუნდებით.

ნიკო (სვერიანეს) როგორ შეატყვეთ, ბა-ტონო?... მორჩება?

სვერ. (მხრებს ააწვეს) რა მოგახსენოთ... არაფრის თქმა არ შემიძლია... ვნახოთ, ექიმი რას გვეტყვის.

1 გლ. რა კეთილი და შემცოდე კაცია, ღმერთმა უკურთხოს მშობლები.

2 გლ. კაცი კი არა, ჰსწორედ ანგელოზია ეს დალოცვილის შვილი.

პეტ. ორი წელიწადია, რაც ჩვენ სოფელ-შია და ერთს სულდგმულს ვერ ნახავ; მაგის მადლიერი არ იყოს.

1 გლ. მერე „უჩინიკებსაც“ როგორ უყვარს; ერთსაც ვერ ათქმევინებ მაგის ძვირს. ლაპარა-კობენ, ზარმაც „უჩინიკებსაც“ კი შეაყვარა სწავ-ლაო.

ივანე. ღმერთმა ვაცოცხლოს და გადღე-გრძელოს, ბატონო უჩიტელო, გაქირვებულს გაკითხვა რომ გიყვარს.

სვე. ყველანი მოვალენი ვართ დავებმა-როთ ჩვენს მოძმეს,

პეტ. ასე კარგია სწავლელობა. თქვენ, ბატონო, იცით, სად როგორ მოვიქცეთ, ჩვენ კი რა გავგეგვება.

სვე. არა, პეტრე-ბატონო, ასეთ შემთ-ხვევებში სწავლელობა რა საჭიროა. ვინ არ იცის, რომ გაქირვებულს დახმარება ესაჭირო-ვება...

ნიკო. (აწვეს) პირველმა — ჩვენმა მამა-სახლისმა არ იცის.

სვე (ხაიოს გვადამუქავს და გავ-სავსავს) როდესაც მე მიქირს, შენ უნდა და-მეხმარო; შენ რომ გავიქირვდება, მაშინ მემ და-გეხმარები. ამნარათ შეუშუსუბუქებთ ერთმა-ნეთს გაქირვებას. ეს ყველამ კარგათ ვიცით, მაგრამ, სამწუხაროდ, საჭმით კი არ ვიმართლებთ. ნათქვამია, „ძალი ძალის ტყავს არ დახვესა“. შეიძლება ძალის მართლაც ებრალეობოდეს.ძა-ლის ტყავი, მაგრამ ჩვენ კი ვიბრალეობ ჩვენს მოძმეს?... ჩვენ, კეუ-გონებით დაჯილდოვებუ-ლნი ადამიანნი, ბუნებით მაღალი ქსნილებანი არამც თუ ჩვენი შოკმის ტყავს დავხვეთ, თუ შემთხვევა მოგვეცა, მის ხორცსაც კი შეე-კამთ.

(სხვა ჯგუფიდან ხსმურაბა და ხუმრთაბ მოაძისი)

ნიკო. დაწმდით, ხალხო! გავგავანეთ ბატონი უჩიტლის ლაპარაკი,

სვე. (განავსავს) ეს ძლიერ ცუდია. ჩნვე ყველამ ხელი-ხელ ჩაკიდებული უნდა ვიაროთ, და თუ რომელიმე ჩვენთავანი წაიქცევა, უნდა მივეშველოთ და ფხვზე წამოვაცუნოთ. თქენის-თანა ღარიბ ხალხისთვის უფრო მეტად არის საჭირო ასეთი ერთობა, ერმანეთისთვის დახმა-რების ხელის გაწევა.

(შემდგვი იქნება)

3. პავკანიძე

რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი

მიიღება ხელის მოწერა
„თეატრი ღა ცხოვრება“-ზე
წლიურად 5 მან. ნახევარ წლით 3 მან.

Вновь открыта обширная
ТИПОГРАФІА
„ГЕРМЕСЪ“
Принимаются
всевозможныя типографскія и переплетныя работы
по весьма умѣреннымъ цѣнамъ.
Заказы исполняются изящно и аккуратно.
Мадатовская № 5.

თბლისის წიგნის მაღაზიებში ისყიდება

გ. მ. თუმანიშვილის
წიგნები

Характеристики и воспоминанія
3 выпуска, цѣна каждаго 50 коп.